

Deutsche Schule Helsinki

Opetussuunnitelma

Suomi äidinkielenä (Finnisch als Muttersprache, FIM)

Luokat 1 – 4

Deutsche Schule Helsinki
Malminkatu 14
00100 Helsinki

1. August 2016

Johdanto

Helsingin Saksalaisessa koulussa noudatetaan pääpiirteissään valtakunnallista opetussuunnitelmaa, mutta koulun erityisluonteen takia on kiinnitettävä huomiota siihen, että A- ja B-luokkien oppilaat ovat suomen kielen taidoiltaan varsin eritasoisia. B-luokan oppilaat ovat kotitaustaltaan yleensä suomenkielisiä, ja heidät on valittu kouluun muun muassa hyvän kielitason perusteella. Niinpä B-luokkien oppilaiden suomen kielen taidot ovat usein keskitasoa paremmat. A-luokan oppilaat ovat suureksi osaksi kaksikielisiä ja tulleet koulun ensimmäiselle luokalle saksan kielen taitonsa perusteella. He ovat suomen kielen taidoiltaan yleensä sangen heterogeenisiä, mikä osittain johtuu siitä, että luokissa on paluumuuttajia ja oppilaita, jotka käyttävät suomea vain toisena kotikielenä.

Lisäksi A-luokkien opetus on lähes pelkästään saksankielistä, ja monet oppilaat lukevat suomenkielisiä tekstejä vain äidinkielen tunneilla. Oppilaiden erot korostuvat erityisesti kirjoittamisessa: tottumattomuus kirjoitettuun suomeen näkyy muun muassa sanaston ja rakenteiden puheenomaisuutena ja sanavaraston niukkuutena.

Kuitenkin edellytetään, että myös A-luokan oppilaiden tiedot ja taidot vastaavat 9. luokalla valtakunnallisia tavoitteita. Tämä lähes aina tuottaa opetuksessa ongelmia, ja vaikka sama opetussuunnitelma on käytössä molemmilla luokilla, on A-luokilla keskityttävä B-luokkia enemmän perustaitojen opettelemiseen ja harjoitteluun.

Arviointi

Arviointi on jatkuvaa. Arvioinnin perusteena on oppilaan oma kehitys, ja sitä voidaan käydä läpi yhdessä vanhempien kanssa esimerkiksi vanhempainvarteissa. Ensimmäisellä vuosiluokalla lukuvuositodistuksessa arvioidaan kaikkia äidinkielen aihealueita seuraavan asteikon mukaisesti: taitava, osaava, harjoitteleva ja aloitteleva. Toisella vuosiluokalla äidinkieltä arvioidaan sekä joulukuun että kevättodistuksessa yllä mainitun asteikon mukaisesti. Kolmannella ja neljännellä luokalla äidinkieltä arvioidaan sekä joulukuun että kevättodistuksessa numeroasteikolla 1–6.

Fach / Aine: Suomi äidinkielenä (FIM)		Klassenstufe / Luokkataso: 1	
Themenbereich Aihealue	Kompetenzen Taidot	Inhalte Sisältö	Überfachliche Kompetenzen Ainerajat ylittävät taidot
1. Kirjoittaminen	Sozialkompetenz / sosiaaliset taidot <ul style="list-style-type: none"> - muiden kuunteleminen - ryhmässä toimiminen 	1. Kirjoittaminen <ul style="list-style-type: none"> - motorinen harjoittelu - oikeinkirjoitus - pitkä ja lyhyt vokaali - kaksoiskonsonantti - äng-äänne - lauseen hahmottamisen alkeet - iso alkukirjain (virkkeen alku, erisnimet) - luovan kirjoittamisen alkeet kuvien ja kuvasarjojen pohjalta 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjoittaminen, lukeminen, kuunteleminen, ilmaisu- ja vuorovaikutustaidot sekä tietotekniikka
2. Lukeminen	Sachkompetenz / aineenhallintataidot <ul style="list-style-type: none"> - tekninen lukutaito - mekaaninen kirjoitustaito - mahdollisuuksien mukaan monipuolisten harjoitusten (lukeminen, kirjoittaminen, kuuntelu) tekeminen tietokoneella ja näppäintaitojen kehittäminen 	2. Lukeminen <ul style="list-style-type: none"> - äänne – kirjain – tavu – sana – virke - ääneen lukeminen - luetun ymmärtäminen - lastenkirjallisuuteen tutustuminen - oppilaan tasoa vastaavien kirjojen lukeminen - kirjastoon tutustuminen ja kirjojen lainaaminen 	
3. Kuunteleminen	Methodenkompetenz / menetelmät <ul style="list-style-type: none"> - erilaiset kirjoittamisen, lukemisen, kuuntelun ja ilmaisuuden harjoitukset 	3. Kuunteleminen <ul style="list-style-type: none"> - opettaja lukee ääneen - kuunnellaan, kun luokkakaverit lukevat ääneen - eläytyvän, tarkan, päättelevän ja keskittyvän kuuntelun taidot 	

4. Ilmaisuu		4. Ilmaisuu <ul style="list-style-type: none">- aapisesta vuoropuheluita, omien näytelmien ja vuoropuheluiden keksiminen- keskusteluun osallistuminen ja puheenvuorojen pyytäminen	
-------------	--	--	--

Fach / Aine: Suomi äidinkielenä (FIM)

Klassenstufe / Luokkataso: 2

Themenbereich Aihealue	Kompetenzen Taidot	Inhalte Sisältö	Überfachliche Kompetenzen Ainerajat ylittävät taidot
1. Kirjoittaminen	Sozialkompetenz / sosiaaliset taidot <ul style="list-style-type: none"> - muiden kuunteleminen - ryhmässä toimiminen 	1. Kirjoittaminen <ul style="list-style-type: none"> - tekstauskirjainten vakiinnuttaminen - luova kirjoitus: omat tarinat eli totuudenmukaiset ja mielikuvitustarinat - 1. luokan taitojen vahvistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - kirjoittaminen, lukeminen, kuunteleminen, ilmaisu- ja vuorovaikutustaidot sekä tietotekniikka
2. Lukeminen	Sachkompetenz / aineenhallintataidot <ul style="list-style-type: none"> - tekninen lukutaito - mekaaninen kirjoitustaito - mahdollisuuksien mukaan monipuolisten harjoitusten tekeminen ja näppäintaitojen harjoittelu tietokoneella 	2. Lukeminen <ul style="list-style-type: none"> - sujuvuuden vahvistaminen - tekstin ymmärtämisen harjoittelu - omaa tasoa vastaavien kirjojen lukeminen - kaikki lukevat yhden saman kirjan ja kirjan pohjalta keskustellaan juonesta, tapahtumapaikasta ja päähenkilöistä - kirjastoon tutustuminen ja kirjojen lainaaminen 	
3. Kuunteleminen	Methodenkompetenz / menetelmät <ul style="list-style-type: none"> - erilaiset kirjoittamisen, lukemisen, kuuntelun ja ilmaisun harjoitukset 	3. Kuunteleminen <ul style="list-style-type: none"> - opettaja lukee ääneen - eläytyvä, keskittyvä, päättelevä kuuntelu - toisten kuunteleminen ja puheenvuoron antaminen 	
4. Ilmaisutaidot		4. Ilmaisutaidot <ul style="list-style-type: none"> - mielikuvituksen käyttö esityksissä - runojen ja tekstien esittäminen 	

5. Kielentuntemus		<ul style="list-style-type: none">- kertomusten selostaminen luokalle tai pienryhmälle koetun, nähdyn tai luetun pohjalta <p>5. Kielentuntemus (Arvioidaan osana kirjoittamista)</p> <ul style="list-style-type: none">- verbit, substantiivit, adjektiivit- lopetusmerkit- yhdyssanat- vastakohtat- synonyymit- ala- ja yläkäsitteet- ajatuskarttaan tutustuminen	
-------------------	--	--	--

Fach / Aine: Suomi äidinkielenä (FIM)

Klassenstufe / Luokkataso: 3

Themenbereich Aihealue	Kompetenzen Taidot	Inhalte Sisältö	Überfachliche Kompetenzen Ainerajat ylittävät taidot
1. Vuorovaikutus 2. Lukeminen 3. Kirjoittaminen	Sozialkompetenz / sosiaaliset taidot <ul style="list-style-type: none">- muiden kuunteleminen- ryhmässä toimiminen- esitelmän pitäminen ja toisten esitelmien seuraaminen	1. Vuorovaikutus <ul style="list-style-type: none">- toisen kuuntelu ja omista kokemuksista kertominen parin, ryhmän ja luokan kesken- erilaiset ilmaisuharjoitukset- esitelmän pitäminen ja toisten esitelmien seuraaminen ja kommentointi sekä palautteen antaminen 2. Lukeminen <ul style="list-style-type: none">- erilaisten tekstien ominaispiirteisiin tutustuminen- ikätasolle sopivien kirjojen lukeminen ja tekstin alustava analysointi- omien mielipiteiden ilmaisu ja perusteleminen- luetun ymmärtämisen strategiat- ajatuskartan teko luetun perusteella- tiedonhankinnan perusteet- mediateksteihin tutustuminen (mainokset, artikkelit) 3. Kirjoittaminen <ul style="list-style-type: none">- erilaisten tekstien tuottaminen- käsialakirjainten vakiinnuttaminen (B-luokilla)- kirjoitusprosessin harjoittelu	- kirjoittaminen, lukeminen, kuunteleminen, ilmaisu- ja vuorovaikutustaidot sekä tietotekniikka
	Sachkompetenz / aineenhallintataidot <ul style="list-style-type: none">- mahdollisuuksien mukaan tietokoneen käyttö, esim. tekstinkäsittely ja kuvan liittäminen tekstiin- ymmärtävä ja päättelevä lukeminen- tekstin analysoinnin harjoittelu- tiedonhankinnan harjoittelu- itsensä ilmaiseminen kirjoittamalla		
	Methodenkompetenz / menetelmät <ul style="list-style-type: none">- erilaiset kirjoittamisen, lukemisen, kuuntelun ja ilmaisun harjoitukset		

<p>4. Kielentuntemus</p>		<p>4. Kielentuntemus</p> <ul style="list-style-type: none"> - oikeinkirjoituksen perusteiden kertaaminen - aiempien vuosien kielentuntemuksen sisältöjen kertaaminen ja vahvistaminen - sanaluokat (verbi, substantiivi ja adjektiivi) - puhekielen ja kirjakielen eron harjoittelu - eris- ja yleisnimet - kirjakielen käytäntöihin tutustuminen ja niiden harjoittelu, esim. vuorosanaviivan käyttö, toisto tekstissä jne. - aakkosjärjestys 	
<p>5. Kirjallisuus ja kulttuuri</p>		<p>5. Kirjallisuus ja kulttuuri</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjastoon tutustuminen - kirjallisuuden käsitteet, kuten tapahtumapaikka ja -aika, juoni ja päähenkilöt - omalle ikätasolle sopivien kirjojen lukeminen - lukupiiri ja/tai lukupäiväkirja - kirjallisuuteen liittyvät juhlapäivät - suomalaisen elokuvan katsominen ja sen käsittely - mahdollisuuksien mukaan teatterissa käynti 	

Fach / Aine: Suomi äidinkielenä (FIM)

Klassenstufe / Luokkataso: 4

Themenbereich Aihealue	Kompetenzen Taidot	Inhalte Sisältö	Überfachliche Kompetenzen Ainerajat ylittävät taidot
1. Vuorovaikutus 2. Lukeminen 3. Kirjoittaminen	Sozialkompetenz / sosiaaliset taidot <ul style="list-style-type: none">- muiden kuunteleminen- ryhmässä toimiminen- esitelmän pitäminen ja toisten esitelmien seuraaminen- osaa haastatella muita	1. Vuorovaikutus <ul style="list-style-type: none">- toisen kuuntelu ja omista kokemuksista kertominen parin, ryhmän ja luokan kesken- erilaiset ilmaisuharjoitukset- esitelmän pitäminen ja toisten esitelmien seuraaminen ja kommentointi sekä palautteen antaminen- haastattelemisen harjoittaminen	- kirjoittaminen, lukeminen, kuunteleminen, ilmaisu- ja vuorovaikutustaidot sekä tietotekniikka
	Sachkompetenz / aineenhallintataidot <ul style="list-style-type: none">- mahdollisuuksien mukaan tietokoneen käyttö, esim. tekstinkäsittely, kuvan liittäminen tekstiin ja PowerPoint-esityksen teko- ymmärtävä ja päättelevä lukeminen- osaa alustavasti analysoida tekstiä- osaa hankkia tietoa itsenäisesti- osaa ilmaista itseään kirjoittamalla	2. Lukeminen <ul style="list-style-type: none">- erilaisten tekstien ominaispiirteisiin tutustuminen- ikätasolle sopivien kirjojen lukeminen ja tekstin alustava analysointi- omien mielipiteiden ilmaisu ja perusteleva- luetun ymmärtämisen strategiat- ajatuskartan teko luetun perusteella- tiedonhankinnan perusteet- mediatekstien lukeminen- erilaisten tekstien sujuva ja eläytyvä lukeminen- itsenäinen tiedonhankinta	
	Methodenkompetenz / menetelmät <ul style="list-style-type: none">- erilaiset kirjoittamisen, lukemisen, kuuntelun ja ilmaisun harjoitukset	3. Kirjoittaminen <ul style="list-style-type: none">- erilaisten tekstien tuottaminen- sujuva käsiala- ajatuskartan laatiminen- kirjoitusprosessin harjoittelu	

<p>4. Kielentuntemus</p>		<ul style="list-style-type: none"> - asiatekstin kirjoittamisen harjoittelevminen - mielipidekirjoituksen harjoittelevminen <p>4. Kielentuntemus</p> <ul style="list-style-type: none"> - oikeinkirjoituksen kertaaminen - kappalejako - kaikki sanaluokat - pää- ja sivulauseet - puhekielen ja kirjakielen erojen tunteminen - kirjakielen käytäntöjen kertaaminen ja oppiminen, esim. lainausmerkit ja pilkku 	
<p>5. Kirjallisuus ja kulttuuri</p>		<p>5. Kirjallisuus ja kieli</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjastoon tutustuminen - kirjallisuuden käsitteet, kuten tapahtumapaikka ja -aika, juoni ja päähenkilöt - omalle ikätasolle sopivien kirjojen lukeminen - lukipiiri ja/tai lukupäiväkirja - kirjallisuuteen liittyvät juhlapäivät - suomalaisen elokuvan katsominen ja sen käsittely - mahdollisuuksien mukaan teatterissa käynti - sarjakuvan laatiminen 	

Vähimmäisvaatimukset 1. luokan päättyessä arvosanalle osaava

1. Kirjoittaminen

- oppilas kirjoittaa kirjaimet oikein
- oppilas kirjoittaa sanoja pääsääntöisesti oikein
- oppilas tunnistaa ison ja pienen alkukirjaimen eron

2. Lukeminen

- oppilas osaa lukea
- oppilas lukee luokassa ääneen

3. Kuunteleminen

- oppilas keskittyy kuuntelemaan, kun muut lukevat ääneen
- oppilas osaa tehdä yksinkertaisia päätelmiä kuulemastaan

4. Ilmaisuu

- oppilas viittaa ja osallistuu keskusteluun
- oppilas osallistuu ilmaisu- ja näytelmäharjoituksiin

Vähimmäisvaatimukset 2. luokan päättyessä arvosanalle osaava

1. Kirjoittaminen

- oppilas osaa tavuttaa ja kirjoittaa sanat oikein
- oppilas osaa kirjoittaa sujuvia eri tekstilajien (viestit, kortit, runot, arkiset- ja mielikuvitustarinat) mukaisia tekstejä
- oppilas osaa kirjoittaa selkeällä käsialalla

2. Lukeminen

- oppilas lukee sujuvasti ääneen
- oppilas osaa tehdä päätelmiä luetun perusteella
- oppilas pystyy lukemaan ikäkaudelleen tarkoitetun kirjan alusta loppuun keskittyen

3. Kuunteleminen

- oppilas pystyy eläytyvään ja keskittyvään kuunteluun
- oppilas osaa kuunnella luokkatovereita ja antaa heille puheenvuoron

4. Ilmaisutaidot

- oppilas osaa ilmaista itseään selkeästi ja ymmärrettävästi
- oppilas osaa eläytyä ilmaisuharjoituksiin

Vähimmäisvaatimukset 3. luokan päättyessä arvosanalle 3

1. Vuorovaikutus

- oppilas osaa kuunnella toisia
- oppilas osallistuu keskusteluun
- oppilas pystyy pitämään esitelmän

2. Lukeminen

- oppilas lukee sujuvasti ja eläytyvästi ääneen
- oppilas pystyy lukemaan kirjan alusta loppuun keskittyen
- oppilas osaa lukea tarkoituksenmukaisella strategialla eri tekstejä
- oppilas osaa laatia ajatuskartan lukemastaan

3. Kirjoittaminen

- oppilas kirjoittaa sujuvasti erilaisia tekstejä
- oppilas kirjoittaa luettavalla käsialalla

4. Kielentuntemus

- oppilas osaa luokitella sanoja verbeihin, substantiiveihin ja adjektiiveihin
- oppilas ymmärtää puhekielen ja kirjakielen eron ja kirjoittaa tekstit kirjakielellä
- oppilas alkaa ymmärtää kirjakielen käytäntöjä
- oppilas osaa aakkosjärjestyksen ja vuorosanaviivan käytön
- oppilas kirjoittaa oikein

5. Kirjallisuus ja kulttuuri

- oppilas osaa analysoida lukemaansa kirjallisuuden käsitteitä käyttäen
- oppilas tuntee kirjallisuuteen liittyviä juhlapäiviä
- oppilas osaa arvioida lukemaansa kirjallisuutta ja perustella mielipiteensä

Vähimmäisvaatimukset 4. luokan päättyessä arvosanalle 3

1. Vuorovaikutus

- oppilas osaa kuunnella toisia
- oppilas osallistuu keskusteluun
- oppilas pystyy pitämään esitelmän
- oppilas osaa haastatella muita

2. Lukeminen

- oppilas lukee sujuvasti ja eläytyvästi ääneen
- oppilas pystyy lukemaan kirjan alusta loppuun keskittyen
- oppilas osaa lukea tarkoituksenmukaisella strategialla eri tekstejä
- oppilas osaa laatia ajatuskartan lukemastaan

3. Kirjoittaminen

- oppilas kirjoittaa oikein
- oppilas kirjoittaa sujuvasti erilaisia tekstejä
- oppilas kirjoittaa luettavalla käsialalla

4. Kielentuntemus

- oppilas osaa luokitella sanoja kaikkiin sanaluokkiin
- oppilas ymmärtää puhekielen ja kirjakielen eron ja kirjoittaa tekstit kirjakielellä
- oppilas osaa pääosin noudattaa kirjakielen käytäntöjä, esim. osaa käyttää lainausmerkkejä
- oppilas osaa aakkosjärjestyksen ja vuorosanaviivan käytön
- oppilas kirjoittaa oikein

5. Kirjallisuus ja kulttuuri

- oppilas osaa analysoida lukemaansa kirjallisuuden käsitteitä käyttäen
- oppilas tuntee kirjallisuuteen liittyviä juhlapäiviä
- oppilas osaa arvioida lukemaansa kirjallisuutta ja perustella mielipiteensä

